

VY_32_INOVACE_036

VÝUKOVÝ MATERIÁL zpracovaný v rámci projektu EU peníze školám

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

Registrační číslo projektu: CZ. 1.07. /1. 5. 00 / 34. 0696

Šablona: III/2

Název: Politické strany I - prezentace

Vyučovací předmět: Občanská nauka

Ročník: 2.

Autor: Ing. Jiří Franc

Ověřeno ve výuce dne: dd. mm. rrrr

Třída: 2.C

Česká lesnická akademie Trutnov, střední škola a vyšší odborná škola

- **Anotace:** prezentace shrnuje první část tématu politické strany. Zabývá se funkcí politických stran v moderních demokratických státech, podmínkami jejich vzniku a členstvím v nich. Prezentace obsahuje motivační otázky pro žáky, vyžaduje jejich aktivní zapojení do probíraných témat. Zjištění odpovědí vyžaduje jak práci s vlastní prezentací, tak využívání volně dostupných zdrojů informací.

Prezentace obsahuje ilustrativní obrazové materiály.

Součástí prezentace je seznam použitých informačních pramenů.

- **Autor:** Ing. Jiří Franc
- **Jazyk :** Čeština
- **Očekávaný výstup :** společenskovední vzdělávání
- **Speciální vzdělávací potřeby :** žádné
- **Klíčová slova :** politická strana, funkce politických stran, vznik politické strany, členství v politické straně
- **Druh učebního materiálu:** prezentace
- **Druh interaktivity:** výklad
- **Cílová skupina:** žák
- **Stupeň a typ vzdělávání:** středoškolské odborné vzdělávání
- **Typická věková skupina:** 15 - 19 let

Politická strana

- **Politická strana** – organizovaná skupina lidí, spojují se proto, aby získali a využili státní moc.
- **Vznikají od 18. století:**
 - Demokratická strana (Democratic party) v USA je nejstarší existující (1792)
 - V českém prostředí:
 - Národní strana (Staročeši) 1848 –1890
 - Národní strana svobodomyslná (Mladočeši) 1874-1918
 - Sociální demokracie 1878 – dodnes

- **Demokratická politická strana** – taková strana umí nejen vládnout, ale také být v opozici.
- Tzn., že vládní strany se mění, ale **politický systém trvá!!!**

- Různé pohledy na existenci stran:
 - ***„Strana je šílenstvím mnoha pro zisk několika.“*** (Jonathan Swift,1727)
 - ***„Duch stranictví odnaučuje střízlivému a samostatnému myšlení.“***
(Edvard Beneš, 1923)
 - ***„Politická strana není nadávka a nedopustíme, aby se jí stala. Sama o sobě je jen nositelem a realizátorem politických myšlenek (ať už dobrých či špatných – to ať rozsoudí volič). Není to ani spasitel, ale ani jakési zločinné spolčení dopředu onálepkovatelné černou známkou.“***
(Václav Klaus, 2000)

Funkce politických stran

- Politické strany plní v demokracii tyto **funkce**:
 - **Zprostředkovatelská** (jsou mostem mezi lidmi a vládou)
 - **Integrační** (soustřeďují lidi podle zájmů)
 - **Socializační** (strana učí členy jak politicky žít a působit)
 - **Mobilizační** (strana slouží k mobilizaci voličů)
 - **Výběrová** (uvnitř se vybírají budoucí politické elity)
 - **Ústavní** (strany sestavují vládu - podle Ústavy)

- Postavení politických stran je **upraveno v:**
 - **Ústavě**
 - **Listině základních práv a svobod**
 - **Mezinárodních smlouvách**
 - **Zákoně o sdružování v politických stranách a hnutích**

- **Ústava ČR** říká: „*Politický systém je založen na svobodném a dobrovolném vzniku p.s. respektujících základní demokratické principy a **odmítající násilí** jako prostředek k prosazování svých zájmů*“ = **politický pluralismus**
- **Listina základních práv a svobod** také garantuje:
 - Právo občanů strany **zakládat**
 - Možnost **svobodné soutěže** politických sil = volby
 - **Oddělení stran od státu**

- **Oddělení stran od státu** znamená, že:
 - Strany sami **nemohou tvořit právo** (jako tomu defacto bylo za minulého režimu = vlády jedné strany, kdy platilo strana = stát)
 - Mohou **pouze iniciovat** legislativní proces (podat návrh zákona k projednání)
 - Strany nesmějí působit **ve státních orgánech** (policie ...)
 - Strany nesmějí působit **na pracovištích** (před rokem 1989 běžně např. tzv. závodní organizace KSČ)

Vznik politické strany

- [Vznik strany](#) musí být v souladu se **Zákonem o politických stranách č. 424/1991 Sb.**
- Každá strana má své **stanovy = pravidla hry** obsahující pokyny pro fungování strany
- Strana vzniká **registrací** – dnem zápisu do evidence vedené **Ministerstvem vnitra**
- Strana **zaniká**:
 - **sloučením** s jinou
 - dobrovolným **rozpuštěním**
 - **z rozhodnutí soudu** (tato možnost není pravidlem!!!)

- V ČR je registrováno 83 politických stran a 44 politických hnutí

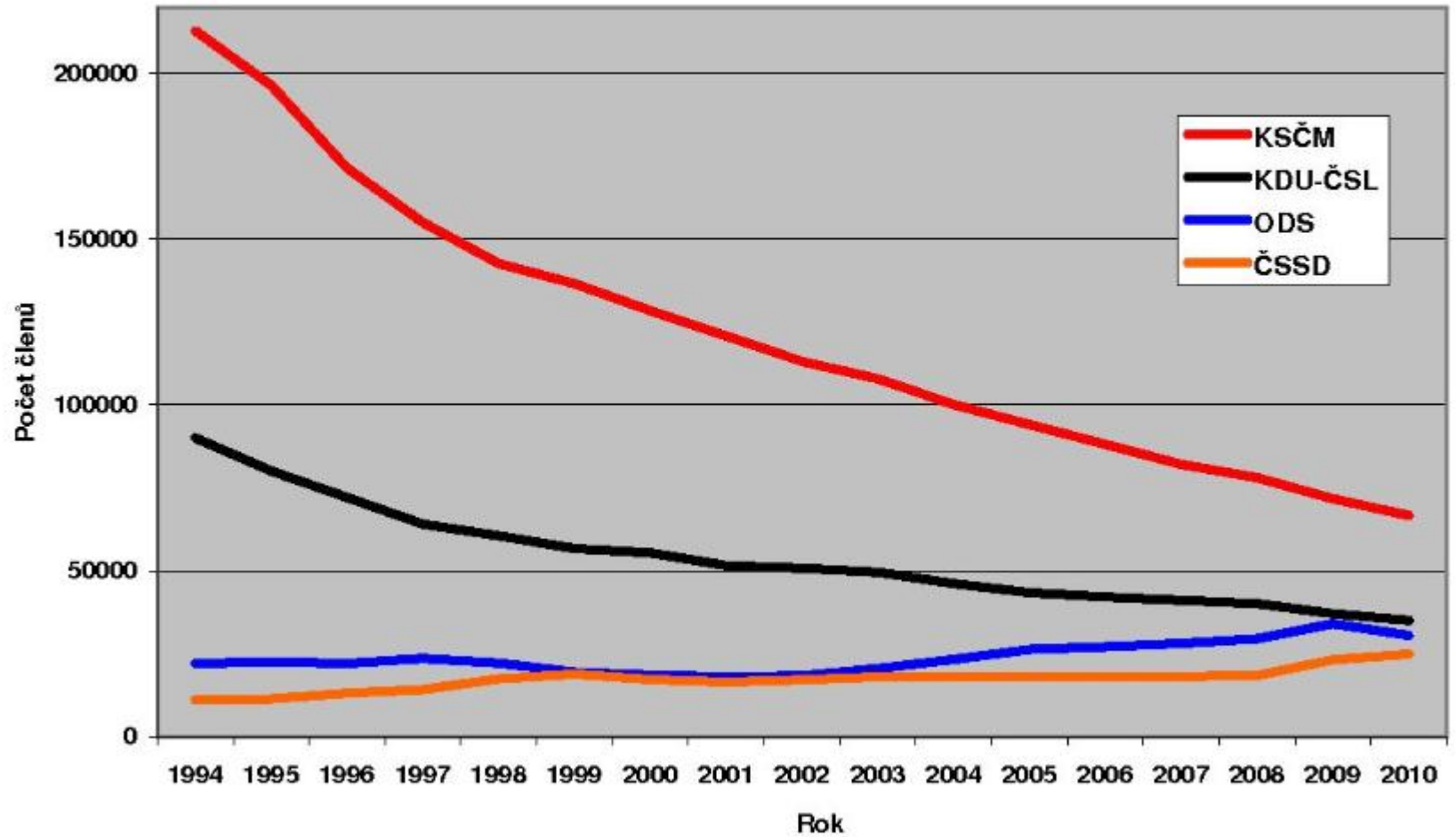
Členství v politické straně

- Člen politické strany:
 - Nad **18 let**
 - Členství možné pouze **v jedné straně**
 - **Dobrovolný** vstup i možnost vystoupení
 - Nikomu nesmí být **členství** na újmu
 - Rovněž **nečlenství** nesmí být nikomu na újmu

- Členství občana v politické straně je dnes v naší zemi i v EU poměrně **neobvyklou záležitostí**.
- Naproti tomu např. v 1. pol. 20. století bylo členství ve stranách **masovou záležitostí** – jedním z důvodů bylo to, že v tehdejší „jednoduchém“ světě strany opravdu efektivně prosazovaly zájmy svých členů – strana byla často vnímána jako velká, silná rodina.
- *Např. boj o zkrácení pracovní doby, sociální a zdravotní pojištění, ...*

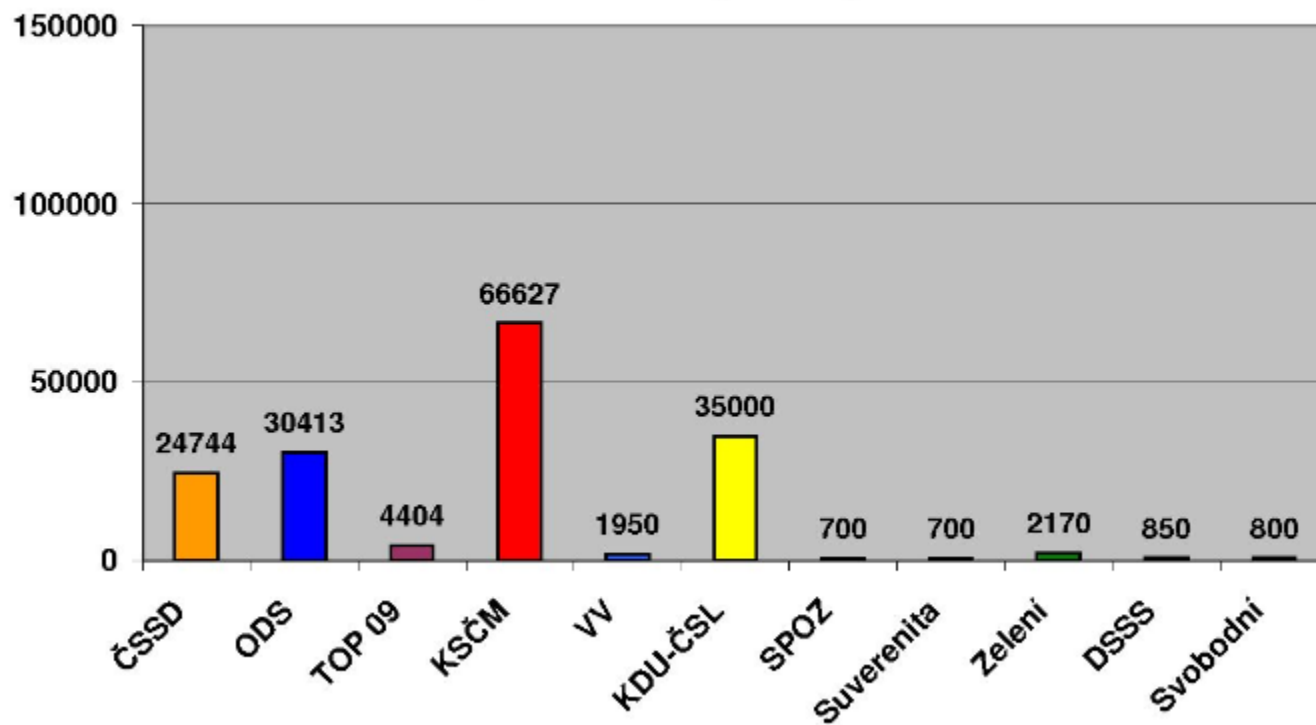
- **Stranická organizovanost**, tedy celkový podíl členů všech stran ze všech obyvatel je v současných demokratických státech max. **10%** dospělé populace. V ČR nyní cca **2%**.

Počty členů politických stran v ČR

2011

ČR - počet členů v politických stranách

Otázky:

- 1. Definujte pojmy politická strana a demokratická politická strana**
- 2. Jaké funkce plní politické strany?**
- 3. Co říká o politických stranách Ústava ČR?**
- 4. Co musí splňovat v ČR strana, aby mohla legálně existovat?**
- 5. Vysvětlete podstatu oddělení stran od státu**
- 6. Co platí obecně o členství v politické straně?**

V prezentaci jsem využil následujících zdrojů:

- <http://www.blisty.cz/art/38111.html>
- <http://www.ceed.cz/makroekonomie/testy/33-test.htm>
- <http://www.pehe.cz/clanky/1997/politicka-kultura-v-ceske-republice>
- <http://www.socioweb.cz/index.php?disp=teorie&shw=373&lst=106>
- <http://www.virtually.cz/clanky2/3179.html>
- <http://www.jirizacek.cz/>
- <http://www.klaus.cz/Klaus2/asp/clanek.asp?id=jhJM6EBjfhNK>
- <http://obcan.ecn.cz/index.shtml?w=u&x=132555>
- http://www.cvvm.cas.cz/upl/zpravy/100727s_po71105.pdf
- http://cs.wikipedia.org/wiki/Lajos_B%C3%A1cs_a_Radjiv_M._Sinha
- http://www.svedomi.cz/aktuality/a2005/npol_0504_politika_1rep.htm
- <http://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>
- http://cs.wikipedia.org/wiki/Seznam_politick%C3%BDch_stran_v_%C4%8Cesku
- <http://zboril.blog.idnes.cz/c/205550/Vyvoj-poctu-clenu-politickyh-stran-v-CR.html>
- <http://zboril.blog.idnes.cz/c/205210/Porovnani-ceskeho-a-svycarskeho-politickeho-spektra.html>
- <http://cs.wikipedia.org/wiki/Pravice>
- http://cs.wikipedia.org/wiki/Nov%C3%A1_levice
- http://cs.wikipedia.org/wiki/P%C5%99%C3%ADsp%C4%9Bvek_na_%C3%BAhradu_volebn%C3%ADch_n%C3%A1klad%C5%AF
- DAVID, R., *Politologie*. 5. vyd. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2005
- ČAPEK, K., *Hovory s T. G. M.* 7. vyd. Praha: Československý spisovatel, 1969
- KOHÁK, E., *Průvodce po demokracii*, 2. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2002
- KREJČÍ, O., *Nová kniha o volbách*, 1. vyd. Praha: Professional Publishing, 2006
- <http://www.stem.cz>